

GLASNYT

Udgivet af GLASHISTORISK SELSKAB Aalborg*1976.

Nummer 20

Januar 1998

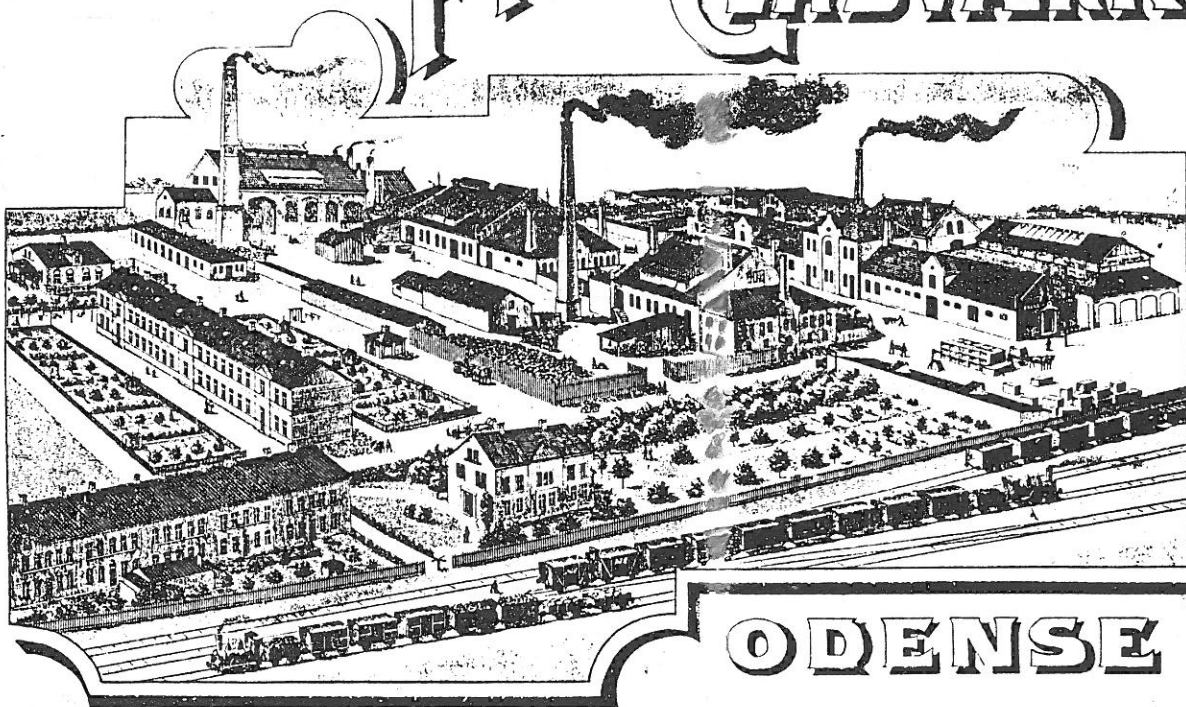
11. årgang.

Så er vi her igen! med et nyt nummer af GLASNYT, efter en kort pause på 4 år.

Vi mangler indslag til GLASNYT fra Jer medlemmer så bladet kan fortsætte med at udkomme.

HUSK DET NU, send dit indlæg til GLASNYT.

AKTIESELSKABET FYENS GLASVÆRK

Indhold:

s. 2-3 Svar på efterlysning i Glas nyt nr. 19 ang. bundopstik.

s. 4-11 Ref. fra 5/11-97 Fyens Glasværk i Bogform.

s.12 Glasudstilling " Alverdens Pressede Glas".

GLASNYT's redaktion:

Glashistorisk Aelskab Aalborg 1976.*

Postboks 543, 9100 Aalborg.

Ansvarlig redaktion:

Poul Schjelder, TLF/FAX 98 38 12 26.

Poul Erik Jeppesen.

Fig. 71

fra. Dansk Glas 1825 - 1925

Fig. 71. Fem tøndeformede glas på stilk med knap og flad fod. H. 7,4-13,5 cm.

Holmegaards kat. 1853 afbilder det største som »Seltservandglas nr. 1« samt to andre formater som »Viinglas nr. 6 og 13«. Under navnene Tøndeform eller Baril bliver det periodens populæreste form, som udbydes endnu i priskurant 1920, som nr. 67, »Glatte Tøndeform tyk Bund ru Bund«. Kastrup averterer formen i kat. 1886 i to typer: »Tøndeform, alm.« og »Tøndeform, tyk Bund«. Begge typer findes i kat. 1910 og 1918. Tøndeform udgår på begge værker inden 1923. Står også i Fyens kat. 1890 i begge former.

Holmegaards prøvesamling.

Efterlysning fra Poul Schjelder i Glasnyt nr.19 ang. bundopstikning med spejl, fik mig til at tænke på, at det ikke kun er i flaskeprislistes, man møder denne betegnelse.

I prisfortegnelsen fra Holmegård 1853 står under afsnittet drikkeglas nr 6 med smalt spejl og nr. 13 med bredt spejl. Nr. 13 er fulgt af en tegning.

Kan m/spejl betyde næsten udfladet bund med større eller mindre diameter.

Hvad siger glasteknikkerne?

Venlig hilsen Bodil Christensen. Tlf. 98 37 14 14.

III. Arbejder af hvidt og couleurt Glas samt af Kronglas.

Holmegaard 1853

a) Drikkeglas.

Snaps- og Likørglas

($\frac{1}{32}$ - $\frac{1}{16}$ Pot)
pr. 100 Stk.

Nr. 1
med glat Stilk,
glatte, blomsterskaarne
4 $\frac{1}{4}$ ø β 5 $\frac{1}{2}$ ø β

$\frac{1}{10}$ Pots
glatte
4 ø β 5 ø β

Nr. 2
med Knap,
glatte, blomsterskaarne
4 $\frac{1}{2}$ ø β 5 $\frac{3}{4}$ ø β

Nr. 3

Nr. 4

Nr. 5

Nr. 6

Nr. 7

4

Drikkeglas.

Vilnglas
($\frac{1}{10}$ - $\frac{1}{6}$ Pots)
pr. 100 Stk.

Nr. 8

riflet Bæger
9 $\frac{1}{6}$

Nr. 9

glatte, fint blomsterskaarne
9 $\frac{1}{6}$ 14 $\frac{2}{3}$

Nr. 10

11

Nr. 11

11 ø β

Nr. 12

glatte, blomstersk.
8 $\frac{1}{4}$ 11

Nr. 13

bredt Speil
11

Nr. 14

rundt riflet Bæger $\frac{1}{10}$ Pot
9 $\frac{1}{6}$

Nr. 15

r. Bæger, massiv Stilk
11 ø β

Nr. 16

11

Nr. 17

11

Nr. 18

11

Nr. 19

Rødviinsglas
11

Nr. 20

spidse m. glat Stilk $\frac{3}{16}$ Pots
8 $\frac{1}{2}$ ø β

slebne Nr. 3, 4, 7, 16
16

Nr. 13, 15, 18
16 $\frac{1}{2}$

Nr. 17 & 18 - *Tabou Bille*
26 ø β pr. Stk.

Champagneglas

Nr. 1

m. 2 Knapper
11

Nr. 2

m. glat Stilk
8

Nr. 4

m. 1 Knap
10 ø β pr. 100 Stk.

slebne

Nr. 1

16

Nr. 3

med lang sleben Knap
22

Nr. 5

med bred og dyb Slibning
36 ø β pr. Stk.

Rhinskvilnglas

Nr. 1

glat Stilk
5 $\frac{1}{2}$

rundt Bæger, massiv Stilk
8 $\frac{1}{4}$

Nr. 2

8 $\frac{1}{4}$

Nr. 3

8 $\frac{1}{4}$

Nr. 4

8 $\frac{1}{4}$

Nr. 5

7 $\frac{1}{2}$

slebne Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 12
13

Nr. 11 & 12 - *Tabou Bille*
20 ø β pr. Stk.

Vilnglas

($\frac{1}{10}$ - $\frac{1}{8}$ Pots)
pr. 100 Stk.

Nr. 1

glat Stilk
6 ø β 40 ø β 7 $\frac{3}{4}$

Nr. 2 med Knap

glatte, blomsterskaarne
7 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{2}{3}$

Nr. 3

spidse, med Knap
11 ø β

Nr. 4

cylinderformige
11

Nr. 5

cylinderformige, udb. Rand
11

Nr. 6

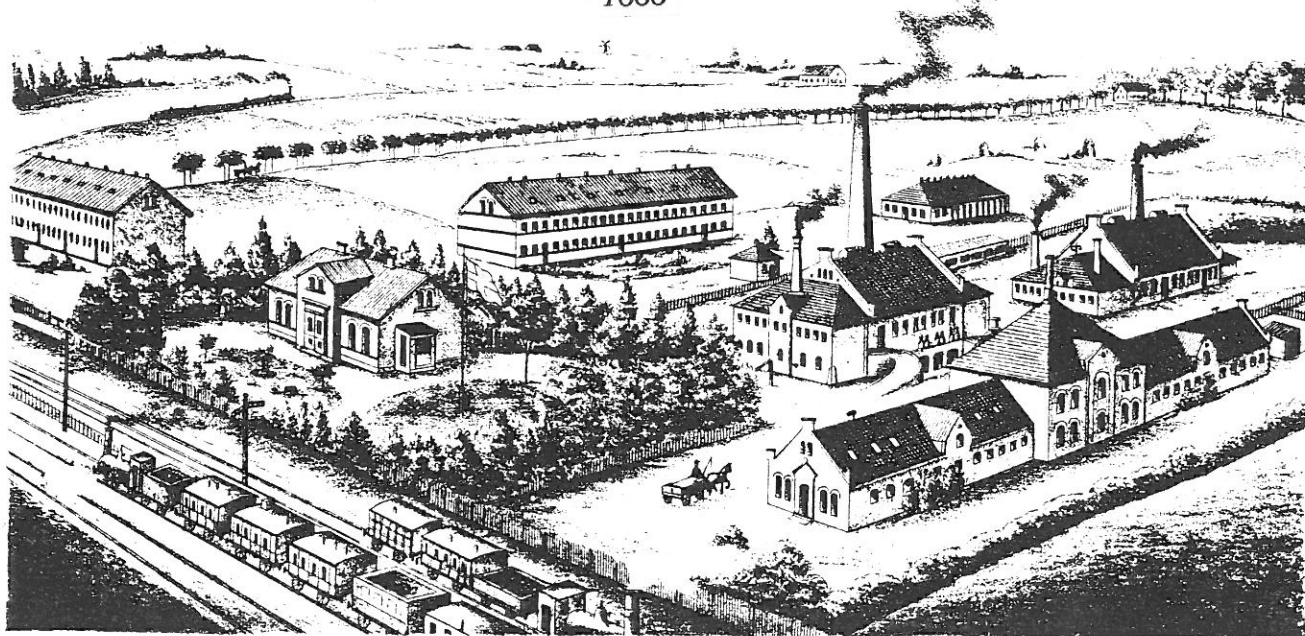
smalt Speil
11

Nr. 7

rund Knap
11 ø β

Odense Glasværk.

1888

Referat af medlemsmøde d. 5/11-97.

Aftenens emne: Fyens Glasværk i Bogform.

FYENS GLASVÆRK

Formanden, Poul Schjelder, bød velkommen til de mange fremmødte, og især til Jan Koch, der herefter fik ordet, fortalte og viste lysbilleder om Fyns Glasværk, og fortalte om bogens tilblivelse.

Fyns glasværk havde været et ret overset glasværk, indtil Mogens Schlütter i 1979-80 blev driftsleder, til den endelige lukning i 1990. I Mogens Schlütters tid forsøgte man at vedligeholde produktionen, men tiderne ændrede sig, og en lukning var uundgåelig.

Ved værkets lukning fik alle glasarbejderne tilbudt arbejde på Holmegårds glasværk, da produktionen blev flyttet dertil. I dag er der kun en af de fynske arbejdere tilbage på Holmegård.

Man havde på Fyns Glasværk været utrolig omhyggelig, med at gemme det gamle materiale, bl.a. fandt man på lofterne mange af de gamle forme, pænt lagt på hylder, og omhyggeligt nummereret. Endvidere havde man gemt et omfattende papirmateriale, der i dag findes på Erhvervs arkivet i Århus.

Efter Mogens Schlüters død, overtog Jan Koch, det endelige arbejde med at færdiggøre bogen. De to havde i fælledeskab bestemt hvordan bogen skulle udformes, og udvalgt ca. 500 billeder, hvoraf flere er i farver. Et stort arbejde er lagt i at få fotograferet de emner der skulle medtages. Her har bl.a. Fåborg museum, og Aalborg historiske museum stillet sig til rådighed. Ligeså har Odense Glasværks prøvesamling på Holmegård, og Jørgen Rønnest' private samling været til stor hjælp.

Jan Koch fortalte om Odense Glasværks historie. Den første hytte der blev bygget var til hvidt glas, senere kom endnu en, til farvet glas, men det gik ikke som ventet, og i 1890 gik glasværker fallit.

Det blev herefter overtaget af Konsul Hey, der igen får gang i produktionen, og samtidig ændredes navnet til Fyns Glasværk.

I 1897 står hytte nr. 3 færdig, hen mod første verdenskrig var der ved at være overskud. I 1898 havde man planer om at bygge et glasværk i Århus, dette advarede Konsul Hey mod, da afsætningen ikke går for godt, men glasværket blev bygget, og i 1902 blev det overtaget af Fyns glasværk, der i forvejen også ejede Rosdala Glasværk i Sverige. De tre glasværker får navnet De forenede Glasværker. I 1907 kom også Kastrup Glasværk med, så kun Holmegård stod udenfor.

Første verdenskrig gav store problemer med brændsel til ovnene, men alligevel blomstre produktionen, og af f.eks. lampeglass blev der så stor en export til England, så stor at en af bygningerne fik navnet " Englands pakhuset ". Under produktionen prøvede man at omstille sig til andre formål, bl.a. flasker. Man havde en halvautomatisk maskine, men da man på Kastrup havde en helautomatisk maskine, gik snart hele produktionen af flasker der til. Fyns Glasværk får i stedet presse glas.

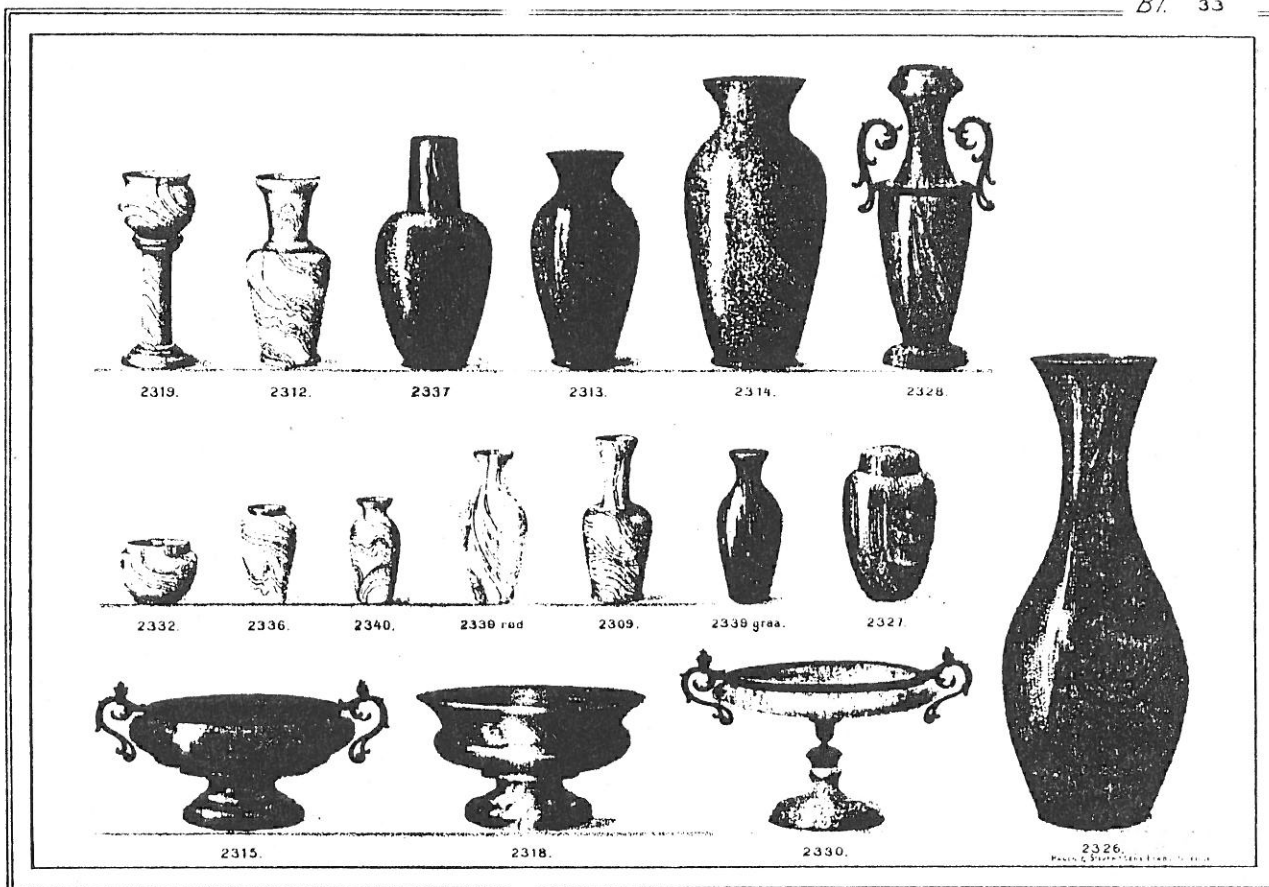
Efter anden verdens krig, er det stadig lampeglass, der er det fremtrædende på Fyn. I 1965 bliver Kastrup og Fyns Glasværker opkøbt af Holmegård. Fyn beholder presse glas, lampeglass, og især opalglas. Fra 1965 til lukningen i 1990, nedtrappes produktionen gradvis.

Efter anden verdenskrig, blev der for penge fra Marshall hjælpen, bygget et stort sliberi, og der indløb store ordre fra forskellige firmaer, der handlede med belysningsglas.

I 1890 kom det første katalogmateriale fra Fyns Glasværk, det viste flere forskellige almindelige drikkeglas. Men da det ikke var muligt at skelne de på Fyn lavede ting, fra andre glasværkers produktion, gik man mere over til lampeglass, medens Kastrup på den tid, havde det pressede glas, som siden flyttedes til Fyn, der nu satte sit bomærke, Dragen ell. Den fynske Lilje, på flere af de pressede ting.

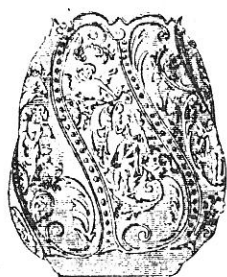
I 1892 fik Konsul Hey kontakt med en tysk hyttemester, ved navn Adolf Brocks, og fik Brocks ansat på Fyns Glasværk. Med sig fra Tyskland, havde Brochs sin viden om opalglas og marmoreret glas, som senere blev brugt på Fyns Glasværk.

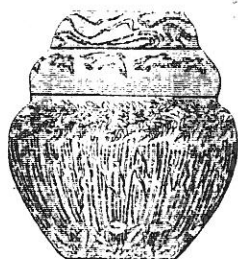
Senere, i 1904 kom en anden tysk glasexpert, malermester Gustav Behr, til Odense. Ud over at arbejde med farver, arbejdede Behr også med ætsning, og sandblæsning. De plader der blev brugt til de ætsede emner, er stadig bevaret. Mange fabrikanter fik lavet deres specielle ting, med ætsede motiver, på Fyns Glasværk. Ligeledes blev der lavet Erindringsglas i meget stort antal på Fyns Glasværk, men ikke alle var lige perfekte, der kunne være skår efter afsprængning, men dette blev skjult ved at lægge guld på kanterne.

Hovedproduktionen på Fyns glasværk var dog stadig lamper, og disse bar da også en stor del af økonomien, hvad enten det drejede sig om de små natlamper, eller store til udendørs brug.

Ætsede Tulper.

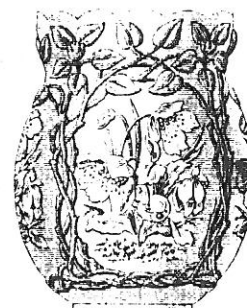
703 36F

707 38G

709 M

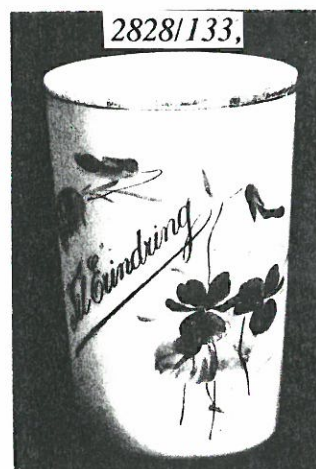
710 fin ætset

Da Konsul Hey fik Adolf Brocks til Odense, bragte han også med sig det marmorerede glas, det blev sendt på markedet omkring 1900, og det blev samtidig produceret på Rosdala i Sverige. Det blev aldrig nogen succes, og gled ud af markedet omkring 1910. Det marmorerede glas findes i mange nuancer, f.eks. Rosa, Grønlig og blå.

På Fyns Glasværk har man fundet en såkaldt prisbog, den er udateret, men påbegyndt 1910-15. I prisbogen er tegninger af de forskellige emner, der er fremstillet på Fyns glasværk, men uden årstal, men med fortløbende numre. I 1930'erne kommer flere af de store serier i presset glas. Mange af emnerne er fremstillet i samme form, og bagefter er de ændret med specialværktøj.

Prisbogen er som førnævnt ordnet i nummerorden, og går op til et firecifret tal, men jo højere man kommer op i talrækken, jo færre ting. På mange af de malede emner er der fire tal, derefter en skråstreg, og så tre tal. De fire er serie nr. medens de tre er dekorations nr. Det kan f.eks. være et erindringsglas med blomsterdekoration nr. 2828/133, eller blomstervase nr. 2703/133, her er dekorations nr. det samme, men to forskellige emner.

2702	blomstervase	
2703	nr. 2703/133	
2704		
2705		

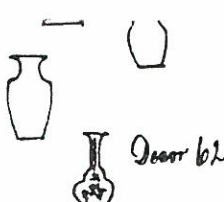
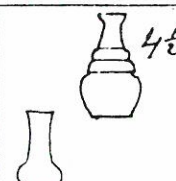
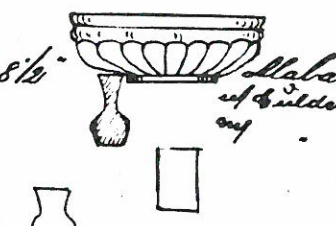
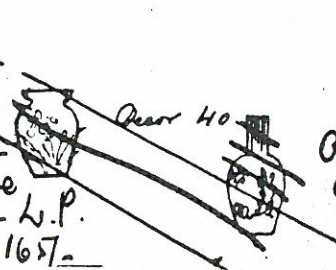
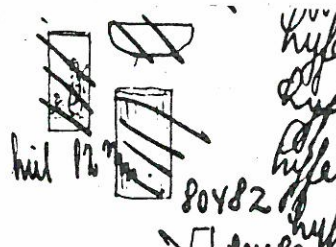
Fyns Glasværk har også lavet forskellige emner til f.eks. sølvsmede, det kan være indsatse til f.eks. saltkar, disse står ikke i noget katalog, men er medtaget i prisbogen. Disse bestillingsvare er ikke medtaget i bogen om Fyns Glasværk.

Omkring 1903 kom H.A. Brendekilde til Fyns Glasværk. Brendekilde var en kendt Fynsmaler, og han lavede flere tegninger til dekorationer til Fyns Glasværk, men man kan ikke sige at alle forslagene er Brendekildes, kun de tegninger han har signeret er man sikker på er hans. Efter Brendekildes forslag, og Behrs farvevalg, går emnerne videre til malerværkstedet, det er derfor at samme motiv kan falde lidt forskelligt ud.

De forskellige forslagstegninger er stadig bevaret. Af disse malede eksemplarer er som før nævnt erindringsglas og vaser der har samme dekorationsnummer. Souvinierglas med hilsen fra- har været utrolig populære, og har haft mange forskellige dekorationer, med nummer.

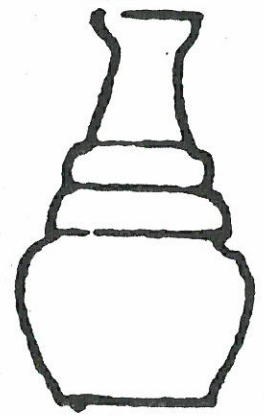
Jan Kock viste et billede af en af forslagstegningerne, det var fem forskellige vaser i blå opal med dekoration malet med sølv.

Vaserne har følgende numre: 2739/61, 2813/63, 2812/62, 2336/60 2363/64. Der er tilsyneladende ingen, der kender noget til de omtalte vaser, så hvis der blandt medlemmerne er nogen der kender en eller flere vaser med disse numre, vil Jan Kock blive glad for at høre om dem.

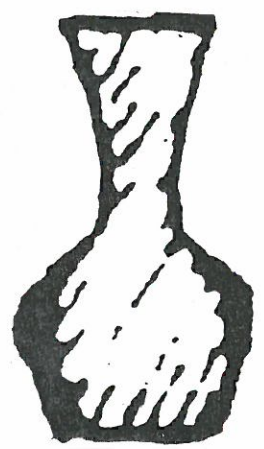
Nr	KLIP FRA PRISBOGEN Varens Benævnelse	Tegning
2810 2811 <u>2812</u>		
<u>2813</u> 2814	Vaser	
<u>2738</u> <u>2739</u> 2740	Skaale Bænktræer	
2335 X 2336 X 2337 X 2338 X	<p>op af kopper 190x195 mm L.P. 6939 hl. indv. sandbl. kopper 154x54 mm L.P. 4155 op af sølvplade med 60 krone 150x135 mm L.P. 2251 op af. kopper L.P. 4230</p>	
<u>2362</u> <u>2363</u> <u>2364</u> 2365 X	<p>op af kopper 300x108 mm L.P. 80887 op af. kopper - L.P. 1229 L.P. 80784 110x112 mm L.P. 80858 220x105x160 mm</p>	

2812/62

2813/63

2739/61

2336/60

2363/64

De souvenirglas der er lavet i opal er som regel afsprængt, og som førnævnt, belagt med guld, for at skjule e.v.t. skår i kanten. Enkelte kan dog være drevet, og kuglet i bunden.

Der findes også mange forskellige lamper med emaliemaling, både på skærm og fod. Ud over de malede emner, er der også fremstillet f.eks. drikkeglas og kande med overføringsbilleder.

Fyns Glasværk har haft mange dygtige slibere ansat i sliberiet, men de stod en del i skygge af det emaliemalede glas.

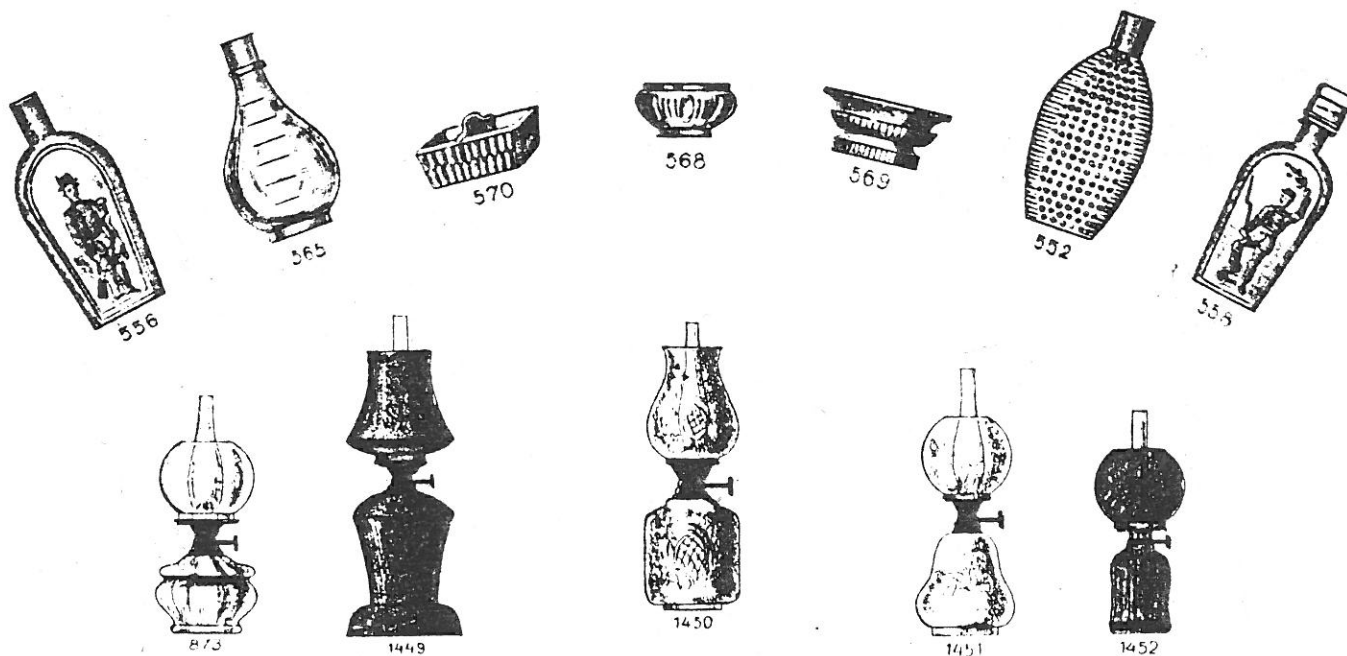
Fyns Glasværk har lavet bl.a. ætsede lampekupler. Disse var fastblæste, og siden ætsede.

Kupler der er medtaget i katalog 1903, er på bestilling blæst og leveret helt op til værkets lukning.

Her sluttede Jan Koch sin beretning om Fyns Glasværk, og en livlig samtale medlemmerne imellem, udspandt sig, indtil formanden til sidst sluttede mødet, og de fremmødte ser nok frem til dag hvor bogen står i boghandlen.

Ref.

PE.J.

AKTIESELSKABET
FYNENS GLASVÆRK ODENSE.

en side dra "PRISBOG"

Egens Glasværk.

Dec. eller Ets.	M	Varens Benævnelse	Tegning	Extra	C	B	A	Dus	H %	Slibn.	Dec. eller Ets.
-----------------	---	-------------------	---------	-------	---	---	---	-----	-----	--------	-----------------

1811

Kallamys Bels

35-

40

90

"

Begynd

35-

40

90

"

Begynd

118-

1600

90

"

Bels

50

65-

90

"

Begynd

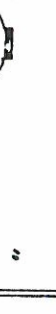
50

65-

90

1812

Begynd

148-

178

135

"

Bels

18

18-

135

"

Begynd

11

18-

135

1813

Begynd

32

38-

40

"

Bels

100

128-

40

"

Begynd

75

100

50

1814

Begynd

220

278

50

"

Begynd

8

12

110

1815

"

22

33

53

1816

"

570

70

23

"

Bels

200

208

24

"

Begynd

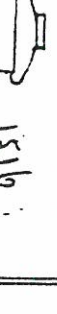
200

208

24

"

Misflod

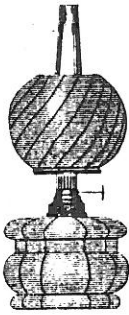

1516

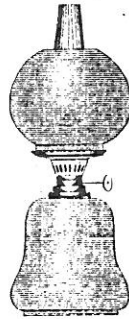
200

24

Natlamper.

873

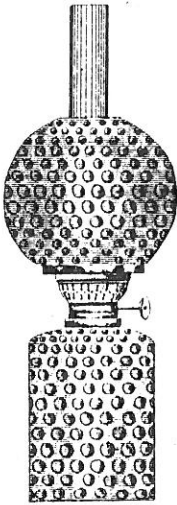
1450

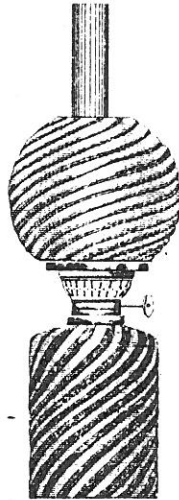
1451

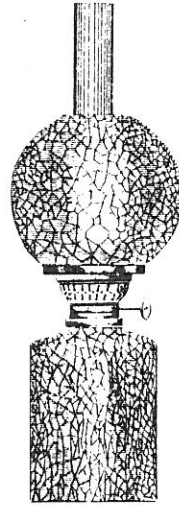
1452

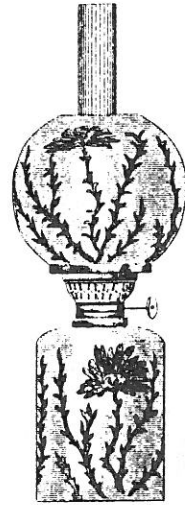
2048 Perlem. opt.

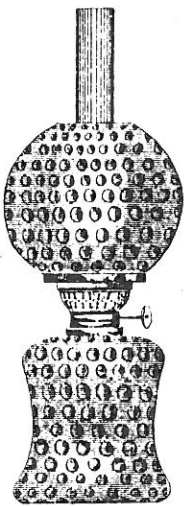
2048 annagrøn srib.

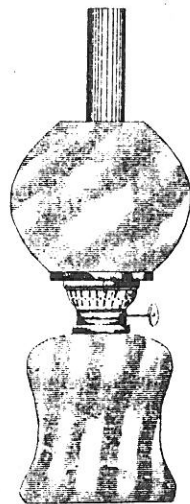
2048 rosa haurslg.

2048 ætset Tidsel

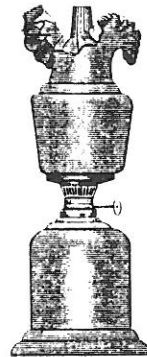
2049 Perlem. opt.

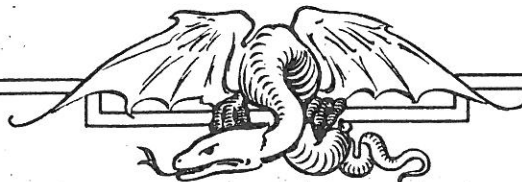
2049 Perlem. srib.

2052

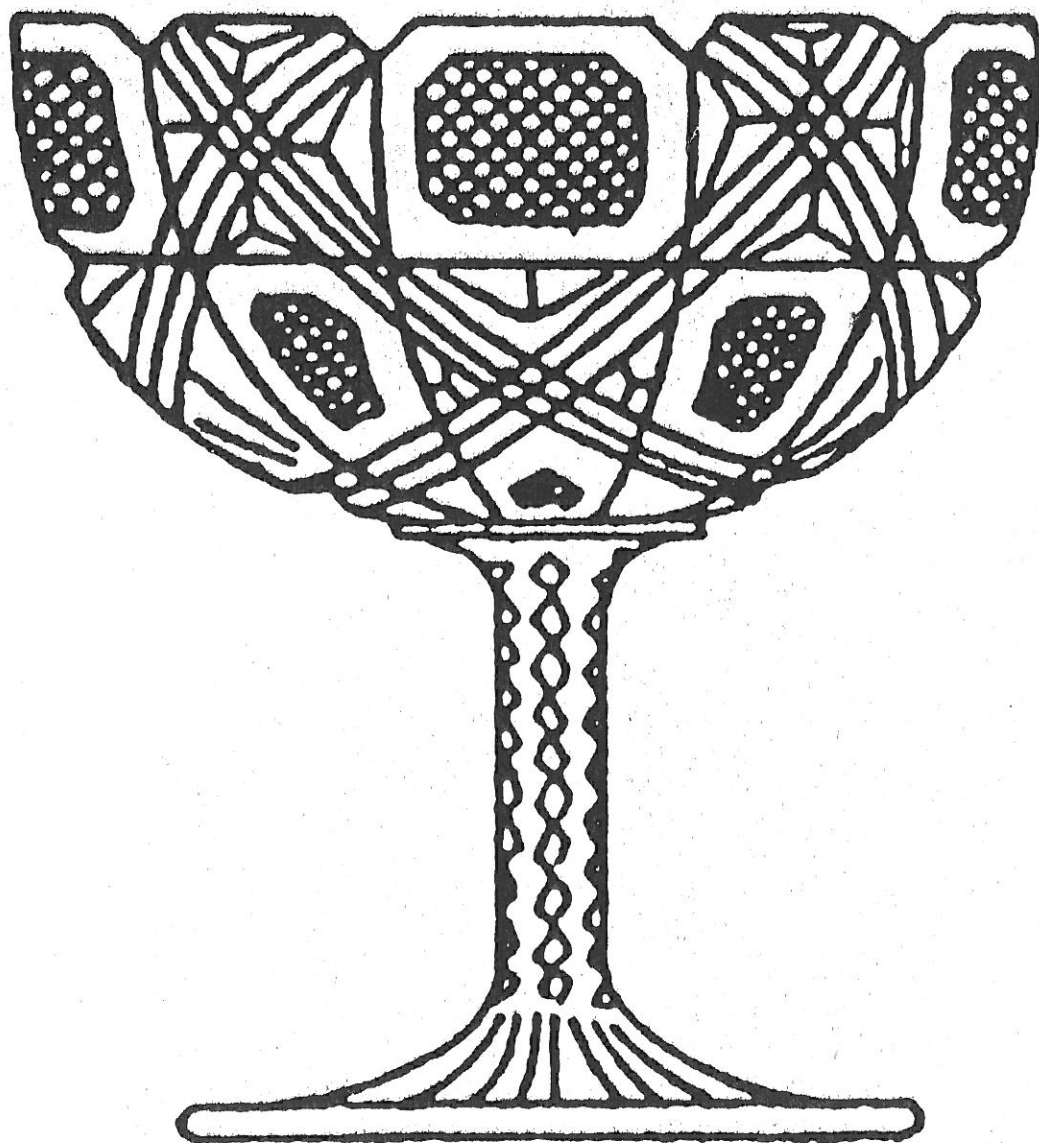

2179

Alverdens pressede glas

En udstilling fra Michael Blochs samling
11.december 1997-25.januar 1998
Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399

Åbent: 14-17, onsdag tillige 19-21. Mandag lukket samt
den 24., 25., 31. december og d. 1.januar.

Arrangeret af Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Samling